

PROFFAN PALSTA

Kivunhoito on perustaito

Perimätiedon mukaan jo heti kun osaa-
misperustaisen anestesiologian ja teho-
hoidon erikoislääkärikoulutuksen ääri-
viivoja Suomessa alettiin hahmotella
– mistä alkaa olla jo kulunut niin sanottua mies-
muistia vastaava aika – oli tarkoitus ottaa mukaan
akuutin kivun hoidon entrustable professional
activity (EPA-kokonaisuus). Eri syystä sen val-
mistelu ei kuitenkaan edennyt, mutta erityisesti
professori Teijo Saaren ponnistelujen ansiosta työ
on nyt loppusuoralla.

EPA-kokonaisuuden tavoitteena on leik-
kauspotilaan akuutin kivun arviointi,
hoito ja seuranta perioperatiivises-
ti heräämössä ja vuodeosastolla.
Tavoitteena on käydä läpi hoitoa
myös vaativissa potilasryhmissä,
kuten kroonisesta kivusta kärsi-
vät, päihteitä käyttävät, opioidi-
tolerantit ja opioidikorvaushoidossa
olevat, iäkkäät ja kognitiivisesti hei-
kentyneet potilaat sekä potilaat, joilla
on muita kivun hoidon kannalta merkittä-
viä sairauksia. Kokonaisuus voidaan suorittaa sekä
keskussairaalassa että yliopistosairaalassa. Vaadit-
tava osaaminen saavutetaan tyypillisesti erikois-
tutumisen alku- tai keskivaiheessa, kun perustaidot
anestesiologiassa on saavutettu.

Kävelimme kiirastorstai-iltana Pyhätuntu-
rilla mäkeä alaspäin kohti kauppa ja keskuste-
limme puolisoni kanssa tästä kolumnista lehden
aineistopäivän hämmöttäessä heti pyhien jälkeen.
Sana entrustable oli molemmille vieras, eikä se
taida esiintyäkään kuin juuri tässä asiayhtey-
dessä. Olin aamutuimaan lentokoneessa päässyt
Tuomas Palosen mainiossa kirjassa Etymologian
etymologia sivulle 45, jolla avataan sanan mar-
sipaanin mahdollista taustaa, joten olin herkässä
tilassa pohtimaan sanojen merkityksiä.

Kauppareissun jälkeen mäkeä ylöspäin kii-
vetessä päätin kysyä Microsoftin Copilotilta
sisältöä tähän kolumniin promptilla ”Kirjoita
noin 50 sanan tieteellinen pohdinta englannin
kielen sanan entrustable merkityksestä ja käytös-
tä”. Sain seuraavan tuloksen: ”Englannin kielen
entrustable viittaa luottamuksen myöntämi-
seen toiminnan tasolla eikä vain potentiaaliin.
Lääketieteellisessä koulutuksessa termi korostaa
arvioitua kykyä toimia itsenäisesti, kun vastuu
”uskalletaan” antaa oppijalle. Näin käsite yhdis-
tää kompetenssin, kontekstin ja ammatil-
lisen luottamuksen.”

Copilot ehdotti jatkokysymyk-
seksi ”Miten entrustable eroaa
sanasta competent?” ja vastasi
”Entrustable ja competent eroa-
vat toisistaan erityisesti arvioin-
nin kohteen ja seurauksen suh-
teen. Competent kuvaa yksilön
osaamista, tietoja ja taitoja suhteessa
ennalta määriteltäviin vaatimuksiin. Se

on usein abstrakti ja tilannekohtaisesti neut-
raali käsite: henkilö osaa. Entrustable puolestaan
tarkoittaa, että henkilöön voidaan konkreettisesti
luottaa suorittamaan tietty työtehtävä itsenäisesti
tiettyssä kontekstissa. Se sisältää eksplisiittisesti
vastuun siirron ja päätöksen toiminnan turval-
lisuudesta.”

Akuutin kivun hoito on selvästi keskeinen
perustaito, jossa haluamme voida konkreetti-
sesti luottaa erikoistuvaan lääkäriin ja erityisesti
tulevaan anestesiologian ja tehohoidon erikois-
lääkäriin. Pian sen arviointiin on käytettävissä uusi
työkalu. Mutta hankalampia tapauksia kannattaa
aina pohtia myös kollegan, puolison tai vaikka
tekoälyn kanssa (tässä järjestyksessä). ■

**Työ on nyt
loppusuoralla.
Vastuu ”uskalletaan”
antaa oppijalle.**